

Crna Gora
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Broj: 02-03-13710/1

Podgorica, 05.10.2021. godine

MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA
-n/r ministru, gospodinu mr Jakovu Milatoviću-

Poštovani gospodine Milatoviću,

Povodom *Predloga programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore 2021-2023, s Akcionim planom do 2023. godine*, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja daje sljedeće

MIŠLJENJE

Programom će se na osnovu analize stanja definisati ključne mjere i ciljevi za intezivniji razvoj zdravstvenog turizma, aktivnosti i indikatori uspjeha, način praćenja sprovođenja strateškog dokumenta, način izvještavanja i evaluacije i druga pitanja od značaja za realizaciju strateških ciljeva u oblasti zdravstvenog turizma.

Na tekst Predloga programa i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Na osnovu uvida u dostavljeni materijal za implementaciju Programa projektovana su sredstva u iznosu od 1.205.000,00€ i u kontinuitetu će se obezbjeđivati iz budžeta Crne Gore, kredita i međunarodnih fondova. Finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore biće definisana na godišnjem nivou, shodno aktivnostima iz Akcionog plana za svaku godinu pojedinačno. Za realizaciju Programa za 2021, 2022. i 2023. godinu potrebna su sredstva iz budžeta u ukupnom iznosu od 105.000,00€.

Sredstva predviđena iz kredita su u iznosu od 1.100.000,00 € i nijesu obezbijeđena, već tek treba da se razmatra o istim, a u planu su po Akcionom planu za 2022. i 2023. godinu. Sredstva potrebna u 2021. godinu iz budžeta, obezbijeđena su u okviru opredijeljenih sredstava Ministarstva ekonomskog razvoja Zakonom o budžetu za 2021. godinu.

Takođe, s obzirom da se radi o udruživanju finansijskih sredstava iz različitih izvora, ukazujemo da je implementaciju aktivnosti predviđenih ovim Programom potrebno uskladiti sa stepenom ostvarenja sredstava iz predviđenih izvora.

S poštovanjem,

poslednja

OBRAZAC

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo ekonomskog razvoja

NAZIV PROPISA

Predlog program razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore 2021-2023. godine s Akcionim planom do 2023. godine

1. Definisane probleme

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

U cilju realizacije strateškog opredjeljenja da Crna Gora postane cjelogodišnja turistička destinacija, vodeća u određenim vidovima turizma, koja generiše prihode na principima održivosti, aktivnosti Ministarstva ekonomskog razvoja su usmjerene ka stvaranju diversifikovane, kvalitetne ponude, unapređenju ljudskih resursa u turizmu, razvoju turističkih proizvoda za odabrane, ciljne grupe turista, kreiranju i promovisanju autentičnih turističkih atrakcija. Sektor turizma i putovanja postaju sve značajniji faktor ekonomskog prosperiteta, dok zdravstveni turizam kao oblik turizma od posebnog značaja doživljava veliku ekspanziju i predstavlja jedan od najbrže rastućih segmenata svjetske turističke ponude. Ako analiziramo trenutno stanje u Crnoj Gori možemo vidjeti da postoje veoma dobri preduslovi koji nisu u dovoljnoj mjeri iskorišćeni (niti promovisani) za razvoj profitabilnih zdravstveno-turističkih aktivnosti: prirodne resurse, bogato historijsko, kulturno i industrijsko nasleđe, povoljan geografski položaj, tradicionalnu gostoljubivost ljudi, postojeću turističku infrastrukturu, multietnički karakter Crne Gore i multikulturne tradicije, kao i rastuću svijest turističkih poslenika o koristima koje razvoj zdravstvenog turističkog sektora može donijeti ukupnom privrednom razvoju

Programom će se na osnovu analize stanja definisati ključne mjere i ciljevi za intenzivniji razvoj zdravstvenog turizma, aktivnosti i indikatori uspjeha, način praćenja sprovođenja strateškog dokumenta, način izvještavanja i evaluacije i druga pitanja od značaja za realizaciju strateških ciljeva u oblasti zdravstvenog turizma. U tom smislu, dakle, riječ je o dokumentu koji treba da predstavlja zajedničku međuresornu platformu za sistemsko podizanje konkurentnosti zdravstveno-turističke ponude Crne Gore. Dokumentom se posebno ukazuje na potrebu prilagođavanja postojećeg zakonodavnog okvira, i na potrebu dodatnog obrazovanja pružaoca zdravstveno-turističkih usluga, akreditacije i sertifikacije ustanova itd

Analizom dostignutog stepena razvoja zdravstvenog turizma u Crnoj Gori, zaključeno je da on nije razvijen u dovoljnoj mjeri u odnosu na potencijale kojima država raspolaže, iako je prepoznat kao razvojna šansa. Razvoj zdravstvenog turizma nalazi se u početnoj fazi i neophodno je unaprijediti ga u značajnoj mjeri.

Visoka sezonalnost, ograničena turistička ponuda i niske prosječne cijene, neke su od glavnih karakteristika crnogorskog turizma koji je klasični predstavnik modela turizma „sunca i mora“ koncentrisan je na obali, gosti ostaju relativno dugo i dolaze uglavnom u ljetnim mjesecima. U tom smislu crnogorski turizam nije izuzetak – iako mediteranske zemlje imaju puno za ponuditi u vidu historijske i kulturne baštine, većina gostiju dolazi kako bi uživala u toploj klimi i priobalnim prirodnim atrakcijama. Ipak, nigdje u EU nema takve izražene sezonalnosti kao u Crnoj Gori, jer se preko 75% noćenja turista ostvari u julu, avgustu i septembru. Visoka sezonalnost takođe ne omogućava stabilno zapošljavanje tokom cijele godine, pa sezonski radnici čine oko polovine ukupno zaposlenih u turizmu. Problematika zdravstvenog turizma u Crnoj Gori ogleda se u neusaglašenosti zakonskoj regulativi, neprepoznavanju

potencijala zdravstveno turističke ponude kao i nedovoljna integracija i saradnja ključnih aktera zdravstvenog turizma.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navedi usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Uspješan i visokokvalitetni turizam zavisi od privlačnosti destinacije tokom čitave godine. Preduslov za uspostavljanje „cjelogodišnjeg“ turizma je postojanje kapaciteta i ponude koji ispunjavaju potrebe turista tokom različitih godišnjih doba i potrebe raznih ciljnih grupa. Predloženim propisom, obezbijediće se sveobuhvatne informacije o svim relevantnim pitanjima koje je neophodno riješiti u dugoročnom periodu kako bi se stvorili preduslovi za turističku valorizaciju potencijala zdravstvenog turizma Crne Gore. Predmetni dokument će poslužiti kao osnova za realizaciju vizije u smislu implementacije politike razvoja zdravstvenog turizma, što znači da će se realizacijom aktivnosti iz Akcionog plana obezbijediti i prikupljanje sredstava za sprovođenje konkretnih aktivnosti, kako iz donatorskih tako i iz domaćih budžetskih fondova.

Predlog Programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore 2021-2023, s Akcionim planom do 2023. godine treba da odredi glavne programske ciljeve i aktivnosti u cilju obezbjeđivanja konkurentnosti i ostvarivanja rasta i konzistentnosti ekonomskih efekata od turizma kao strateške razvojne aktivnosti, a uzimajući u obzir naglašenu potrebu za ubrzanim razvojem proizvoda zdravstvenog turizma kompatibilnih sa postojećom turističkom ponudom. Turizam i zdravlje predstavljaju osnovne stubove posvećenosti održivom razvoju, a saradnja između sektora turizma i zdravstva u Crnoj Gori omogućava postizanje sinergijskog efekta u cilju unapređenja zdravstvenog turizma i cjelogodišnje turističke sezone. Crna Gora svojom geografskom pozicijom, obiljem prirodnog bogatstva, bogatom kulturnom baštinom i raznovrsnom ponudom u segmentu rehabilitacije, prevencije, stomatologije i estetske hirurgije posjeduje sve uslove da postane prepoznatljiva destinacija zdravstvenog turizma.

Programom razvoja zdravstvenog turizma predviđeno je donošenje Akcionog plana, za potrebe operativnog sprovođenja Programa razvoja zdravstvenog turizma. Načelno, Akcioni plan treba da pomogne svim organima, organizacijama, institucijama, pojedincima i svim drugim zainteresovanim subjektima, da realizuju Programom definisane ciljeve. Akcionim planom za period 2021-2023 godine, detaljno su razradjeni definisani operativni ciljevi.

Operativni ciljevi.

1. Obezbeđivanje strateškog okvira za razvoj zdravstvenog turizma - Upravo nedostatak u ovom dijelu se može smatrati jednim od glavnih uzroka činjenice da zdravstveni turizam u Crnoj Gori nije na visokom nivou. Strateški okvir upravo čine ključna zvanična dokumenta, u kojima se definišu osnovni postulati, principi razvoja i strateški ciljevi, u ovom slučaju zdravstvenog turizma.
2. Stvaranje kvalitativnih pretpostavki za međunarodnu konkurentnost - Pretpostavke za podizanje nivoa konkurentnosti su brojne, posebno kada je polazna vrijednost sektora koji se posmatra na nezavidnom nivou. Povećanje konkurentnosti ima presudnu ulogu u dugoročnom privrednom razvoju, kako jedne privredne grane, tako i privrede u cjelini, ali i njenom integrisanju i prepoznatljivosti, i na evropskom i na svjetskom tržištu.
3. Jačanje kapaciteta Instituta dr Simo Milošević, sistema edukacije i praćenja realizacije programa - Na osnovu definisanog naslova treći operativni cilj možemo podijeliti u tri cjeline, kojima je zajednička polazna tačka jačanje kapaciteta. Jačanje kapaciteta je uopšteno prioritet, koji se često navodi u brojnim izvještajima, kako domaćim tako i inostranim, s ciljem da se postojeći okviri i kapaciteti dodatno osnaže, kako bi sistem napredovao i bio unaprijeđen.

U programu je prikazana analiza institucionalnog i zakonodavnog okvira. Takođe, analiziran je i strateški okvir, i prikazane su brojne mjere, ograničenja i ciljevi u okviru istih.

Strateški okvir za izradu PRZT do 2023. godine čine sledeća dokumenta:

1. Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine (SRT);
2. Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine (NSOR);
3. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godine (SRR);
4. Strategija pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024;
5. Strategija za poboljšanje kvaliteta zdravstvene zaštite i bezbjednosti pacijenata za period 2019-2023. godine.
6. Pravci razvoja Crne Gore 2018-2021. godine.

Predlog izrade ovog Programskog dokumenta utvrđen je Programom rada Vlade Crne Gore za 2019. godinu. U okviru Srednjoročnog programa rada Vlade Crne Gore 2018-2020. definisan je Prioritet 1. Crna Gora - država ekonomskog razvoja i novih radnih mjesta. Ovim prioritetom je jasno ukazano na potrebu ostvarivanja dinamičnijeg ekonomskog rasta i razvoja kao preduslova za povećanje životnog standarda građana, kroz otklanjanje prepreka za potpuniju valorizaciju značajnih razvojnih potencijala, povećanje konkurentnosti ekonomije, kroz inovativan pristup poslovanju, dalje unapređenje ukupnog poslovnog ambijenta, usvajanje međunarodnih standarda kvaliteta i veću saradnju domaćih preduzeća u nastupu na inostranom tržištu, a kao jedan od ključnih sektora za ostvarivanje postavljenog cilja je definisan upravo sektor turizma.

Dokument je izrađen od strane Ministarstva ekonomskog razvoja u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, predstavnicima turističke privrede, opština i zainteresovanih grupa civilnog sektora.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predložene propisa).
- Objasniti preferiranu opciju?
- U zdravstvenom turizmu postoji veliki broj stejkholdera što zahtijeva zajedničko i sinergijsko planiranje razvoja zdravstvenog turizma. U kontekstu implementacije Programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore 2021-2023, potrebno je razmotriti mjesto i ulogu zainteresovanih aktera (stejkholdera), koji će imati ključnu ulogu u ovom procesu, i od kojih će u najvećoj mjeri zavisiti uspjeh u dostizanju definisanih ciljeva u narednom periodu. Kako bi se zdravstveni turizam u Crnoj Gori adekvatno razvijao, Crna Gora mora dodatno da unapređuje politike za zaštitu životne sredine, sertifikaciju i akreditaciju u raznim oblicima organizacija, kao i kroz bolju primjenu zakona, kako bi se ojačala reputacija Crne Gore kao poželjne destinacije zdravstvenog turizma. Kroz implementaciju međunarodnih standarda u poslovnom ambijentu, neminovno je da se mora raditi na samom podizanju nivoa svijesti zaposlenih, što bi doprinijelo i privlačenju i sigurnosti svih zainteresovanih turista za oblast medicine. Akcenat treba staviti na izgradnju konkurentnosti, kroz koju će se zajednička ponuda pripremiti za tržišni nastup prema međunarodnim standardima. Imajući u vidu činjenicu da je za implementaciju ovako složenog, ali i osjetljivog, turističkog proizvoda potreban duži vremenski period, u Akcionom planu će se posebno obraditi set mjera potrebnih za podizanje nivoa znanja i svijesti, kako bi se kvalitativno unaprijedila ponuda zdravstvenog turizma kao specifičnog turističkog proizvoda.
- U okviru analize ključnih problema i barijera kod turizma u Crnoj Gori, izdvojene su osnovne karakteristike turizma: visoka sezonalnost i uvozna zavisnost turizma, kratka ljetnja sezona, ograničena ponuda i niske prosječne cijene. S druge strane, kod problematike zdravstvenog turizma u Crnoj Gori izdvojeni su sljedeći problemi: neusklađenost i neusaglašenost zakonske regulative, postojanje samo jednog nosioca zdravstvenog turizma u vidu Instituta dr Simo Milošević, visok iznos budžetskih izdvajanja za liječenje van Crne Gore, kadrovska problematika,

nedovoljna integracija i saradnja ključnih aktera zdravstvenog turizma slaba avio povezanost van sezone Takođe, u dijelu koji se tiče globalnih trendova, ujedno i trendova u Crnoj Gori, izdvojeni su: uticaj globalizacije na zdravstveni turizam, nezdrav životni stil, starenje populacije kao jedna od najvećih društvenih transformacija, pojava novih društvenih vrijednosti i uticaj Covid-19 virusa. Pored navedenih trendova, kao dodatni faktori uspjeha izdvojeni su: posrednici u zdravstvenom turizmu, konkurentne cijene, promjene zdravstvenih propisa, marketing destinacije i zdravstveni turistički događaji, onlajn zajednice i medicinski turistički časopisi, kanali distribucije, akreditacija i sertifikacija zdravstvenih ustanova, kao i drugi eksterni faktori.

- Ispunjavanje ciljeva i rešavanje prepoznatih problema, bili su osnov za utvrđivanje Programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore, dok će implementacija aktivnosti definisanih Akcionim planom ubrzati, ne samo turistički već ukupni privredni razvoj države.
- Nije prihvatljiva "status quo" opcija, jer predložena opcija rješava detektovane probleme.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektno.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

- Kako turizam iz godine u godinu sve snažnije opravdava ulogu strateške privredne grane u Crnoj Gori, tako proizilazi i zaključak da zdravstveni turizam može takođe da ima veoma bitnu ulogu u razvoju ukupnog turističkog proizvoda Crne Gore. Mnogi faktori na strani ponude i potražnje su uticali na „eksploziju“ industrije zdravlja što uključuje i zdravstveni turizam. Zbog manjka slobodnog vremena, stresa, nezdravog stila života, tehnologije, zagađenja i ostalih uticaja, zdravstveni turizam preuzima sve značajniju ulogu u revitalizaciji psiho-fizičkih sposobnosti čovjeka. Uspješan razvoj turizma ima multiplikativan efekat i na druge privredne grane – poljoprivredu, građevinarstvo, trgovinu, saobraćaj i druge djelatnosti, dok su prirodni resursi i životna sredina koje Crna Gora posjeduje komplementarni razvoju turizma, a posebno razvoju zdravstvenog turizma. U petom poglavlju smještena je analiza stanja u oblasti zdravstvenog turizma u Crnoj Gori, u okviru koje je dat tabelarni prikaz analize aktera (stejkholdera) zdravstvenog turizma u Crnoj Gori. Na osnovu date analize pokazalo se da postoji određeni nivo znanja vezano za oblast zdravstvenog turizma u Crnoj Gori. Međutim, navedeni nivo znanja je koncipiran na individualnom nivou i potrebno ga je kolektivno dijeliti i širiti među svim akterima koji su aktivno vezani za posmatranu oblast. U godinama stabilizacije, očekuje se da će razvoj zdravstvenog turizma smanjiti sezonalnost i produži trajanje sezone, a samim tim i pomoći da se poveća broj dana koje turisti sa svojim porodicama i pratiocima provode u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na regionalnu diversifikaciju posjeta.
- Karakteristično je sezonsko zapošljavanje tokom ljetnje turističke sezone mahom nekvalifikovanog kadra u turističkoj industriji, koje prate niske plate, zbog čega zaposleni nisu motivisani da pruže vrhunski nivo ljubaznosti prema gostima, što je posebno važno u zdravstvenom turizmu. Crna Gora ima potencijal ljudskih resursa, bogat društveni život i način života koji se smatra otvorenim za društvene događaje i koji mogu da se primijene u zdravstvenoj turističkoj industriji. Crna Gora takođe ima uslove za kvalitetnu prezentaciju prirodnih, kulturnih i istorijskih atrakcija za turiste i zdravstvene potrebe da se na njima izgrade i ponude komplementarne usluge koje će održati turiste iz zdravstva jedan ili više dana duže od završetka njihovih zdravstvenih tretmana.
- Pобољшanje nivoa konkurentnosti na međunarodnom turističkom tržištu ostvaruje se kroz originalnost/osobnost i kvalitet pojedinih segmenata ponude. Karakteristike Crne Gore, koje se ogledaju u povoljnoj geografskoj poziciji, tj. blizini većim evropskim centrima, te brojnim prirodnim i kulturnim raznolikostima skoncentrisanim na relativno malom prostoru, tako da se većina

- atraktivnih lokacija može obići u toku jednog dana, omogućavaju da turistički proizvod Crne Gore bude atraktivan za veliki broj emitivnih turističkih tržišta sa kojih se putuje tokom čitave godine.
- Prepoznavanjem socio-ekonomskog, društvenog, tehničko-tehnološkog uticaja zdravstvenog turizma, definisanjem pojma zdravstvenog turizma, prepoznavanjem tipologije turista – korisnika zdravstvenog turizma, a posebno odgovarajuće i precizne klasifikacije zdravstveno-turističkih proizvoda, analiza postojećeg stanja u oblasti zakonske regulative, razvojnih i planskih dokumenata i resursa, početni su koraci u stvaranju jasnog koncepta u definisanju strateških prioriteta i plana daljih aktivnosti.
 - Rješenja predstavljena u Predlogu programa utićaće na sve nosioce mjera prepoznate Akcionim planom, u najvećoj mjeri na Ministarstvo ekonomskog razvoja kao nadležnog organa za formiranje zdravstveno-turističkog proizvoda i praćenje realizacije aktivnosti za sprovođenje operativnih ciljeva, kao i aktivnosti na afirmaciji i unapređenju ovog posebnog oblika turizma, a takođe utićaće i na Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Institut za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju „Dr Simo Milošević“ Igalo, Nacionalnu turističku organizaciju Crne Gore, lokalne turističke organizacije, zajednicu lokalnih samouprava. Uspješna implementacija ovog Programa zahtijevaće partnerstvo i zajedničku spremnost svih učesnika u stvaranju turističkog proizvoda, bilo da oni dolaze iz javnog ili privatnog sektora, bilo da su pojedinci ili preduzeća.
 - Pozitivan uticaj evidentno je sve veće interesovanje i motivisanost turista za proizvode zdravstvenog turizma. Zdravstveni turizam obuhvata one vrste turizma koje imaju primarnu motivaciju, doprinos fizičkom, mentalnom i / ili duhovnom zdravlju, kao i medicinske i wellness aktivnosti koje povećavaju kapacitet pojedinaca da zadovolje vlastite potrebe i bolje funkcionišu kao pojedinci u svojim okruženjima i društvu. Ubrzani pozitivni efekti implementacije Programa ostvariće se kroz finansijska sredstva koja će biti obezbijeđena, kako iz Budžeta Crne Gore, tako i iz međunarodnih fondova. Pozitivan uticaj predmetnog akta na poslovanje odrazice se u smislu unapređena ponude, kako sa aspekta portfolio ponude, kvaliteta usluga koje se pružaju širokom spektru potencijalnih korisnika, a sobzirom na predmet dokumenta u krajnjem isti će doprinijeti podizanju nivoa zdravlja kako lokalnog stanovništva tako i turizma. Osim toga, afirmacijom i unapređenjem ponude stvaraju se preduslovi za otvaranje novih radnih mjesta čime se ispunjavaju uslovi za postizanje strateških ciljeva (što je u funkciji ostvarenja ciljeva održivog razvoja UN-a) smanjene siromaštva, zapošljavanju žena i mladih, smanjenju regionalnog disbalnsa u razvoju države. S druge pozitivan efekat ogleda se i u doprinosu ostvarenja strateških ciljeva u razvoju turizma a koji se odnosi na smanjenje sezonalnosti u poslovanju odnosno stvaranju cjelogodisnjeg turističkog proizvoda.
 - Negativan uticaj: Nema negativnih efekata. Predlog programa neće izazvati dodatne troškove građanima i privrednim subjektima, niti im izazvati obaveze po pitanju drugih nameta koji bi ugrozili njihovo poslovanje odnosno životni standard. Predviđeni propisi preporučeni ovim Programom, neće nametati dodatne obaveze, procedure niti stvarati uslove koji bi otežali poslovanje privrede.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?

Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Finansijska sredstva za realizaciju Programa projektovana su na iznos od 1.205.000 eura (milijon i dvjesto pet hiljada eura), i u kontinuitetu će se obezbjeđivati iz budžeta Crne Gore, kredita i međunarodnih fondova. Finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore biće definisana na godišnjem nivou, shodno aktivnostima iz Akcionog plana za svaku godinu pojedinačno. Planirana sredstva iz budžeta su u iznosu od 105.000 eura (stotinu pet hiljada eura), i utrošiće se na izradu e-kataloga postojećih i novih projekata zdravstvenog turizma, kreiranju komplementarnih zdravstveno-turističkih proizvoda, koji se mogu plasirati na zdravstveno-turističkom tržištu, učešću na specijalizovanim međunarodnim sajmovima i konferencijama, i prezentacija ponude zdravstvenog turizma Crne Gore na istim, organizaciji konferencija, sajmova i edukativnih seminara u Crnoj Gori na temu zdravstvenog turizma, kao i afirmaciji i jačanju udruženja zdravstvenog turizma, izradi studije izvodljivosti za investicioni ciklus Instituta Dr Simo Milošević, razmatranju postojećeg kurikuluma koji se odnosi na zdravstveni turizam kroz GAP analizu. Sredstva predviđena iz kredita su u iznosu od 1.100.000 hiljada eura (milijon i sto hiljada eura). Sredstva planirana za 2021. godinu, obezbijeđena su u okviru budžeta Ministarstva ekonomskog razvoja
- Usvajanjem propisa predviđeno je donošenje podzakonskih akata iz kojih neće proisteci finansijske obaveze. A takođe dio koji se odnosi na akreditaciju i standardizaciju je na dobrovoljnoj osnovi i implementacija istih nije obavezujuća i neće predstavljati biznis barijeru.
- Potrebno je osvijestiti važnost razvijanja ovakvog turističkog proizvoda koji bi mogao donijeti dodatna sredstva javnom i privatnom sektoru, i postati jedan od načina suprotavljanja sezonalnosti turizma. Nemamo toliko područja koje je uporedivo s potencijalom zdravstvenog turizma. Osim pozitivnog učinka na zdravlje i kvalitet života, ova djelatnost ima brojne ekonomske benefite i ujedno podstiče i razvoj ostalih privrednih grana i djelatnosti, a može pridonijeti razvoju manje razvijenih područja. Koliki je značaj ove industrije pokazuje i činjenica da zdravstveni turisti troše pet puta više od ostalih turista, kao i to da iz godinu u godinu bilježi rast kako na globalnom, tako i na regionalnom nivou. Najzapaženiji učinak zdravstvenog turizma je povećanje zaposlenosti, i to zbog produženja turističke sezone na cijelu godinu kao i brojni benefiti hotelijerima usled veće i konstantne popunjenosti tokom svih 12 mjeseci. Implementacijom Programa će se direktno ostvarivati prihodi u budžetu Crne Gore, imajući u vidu da zdravstveni turizam, i dalje u svijetu svake godine sve više raste, i ujedno je jedina industrija turizma koja u godinama recesije nije zabilježila negativne trendove, čak naprotiv bilježi porast od 11%
- Sto se tiče metodologije koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda, prilikom definisanja troškova koje prate aktivnosti u akcionom planu koje se finansiraju iz budžeta, u obzir je uzeta postojeća situacija u vezi značajnih ušteda prilikom planiranja budžeta. Kada se govori o sredstvima koje se finansiraju iz kredita, u obzir je uzeta prosječna vrijednost opreme za privatne kompanije koje se mogu finansirati na osnovu njihove finansijske pozicije.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
 - Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
 - Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.
- U izradi Predloga programa korišćena je spoljna ekspertiza. Javnim pozivom odabran je obrađivač "Fidelity consulting" iz Podgorice, koji je bio angažovan na pripremi dokumenta. Nacrt dokumenta je poslat na davanje mišljenja, primjedbi i sugestija: Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta i drugim relevantnim institucijama. Takođe, korišćena su iskustva drugih turističkih destinacija. Ministarstvo ekonomskog razvoja sprovelo je i Javnu raspravu na Nacrt programa. Tekstu Nacrta moglo se pristupiti preko internet stranice Ministarstva ekonomskog razvoja i portala e-uprave. Tokom javne rasprave o Nacrtu Programa

razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore 2021-2023.godine s akcionim planom do 2023.godine. Ministarstvu ekonomskog razvoja dostavljeni su komentari, mišljenja, primjedbe i sugestije u pisanoj i elektronskoj formi od strane zainteresovanih subjekata. Održane su tri javne tribine za južni, centralni i sjeverni region. U sklopu javne tribine za južni region održana je u Institutu Dr Simo Milošević u Igalu. Javna tribina za sjeverni region održana je u sali Centra za kulturu opštine Kolašin, dok je javna tribina za centralni region održana je u Multimedijalnoj sali Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Sve pristigle sugestije i komentari implementirane su u dokument.

- Organizovan je i okrugli sto u okviru Koordinacionog odbora zdravstvenog turizma Privredne komore Crne Gore sa ciljem upoznavanja i omogućavanja članovima ovog odbora da daju svoj doprinos što kvalitetnijem koncipiranju dokumenta, uz napomenu da su svi komentari i sugestije na dokument bile pozitivne uz isticanje činjenice da je bilo krajnje vrijeme da se dokument ovakve vrste detaljno i koncizno pripremljen nađe u Programu rada Vlade Crne Gore, čime se ogleda i njena spremnost za doprinos što kvalitetnijem i ubrzanom razvoju ovog značajnog vida turizma. Posebno je istaknut značaj da su u izradi programa uključena dva važna resora u Vladi, Ministarstvo ekonomskog razvoja i Ministarstvo zdravlja, čime se stvara pretpostavka da će isti na kvalitetan, efikasan i efektivan način biti sproveden.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?
- Neophodno je planirati sredstva iz IPA i ostalih donatorskih izvora u predviđenim rokovima.
- Aktivnosti za sprovođenje Predloga programa date su u Akcionom planu, za period od 31.decembra 2023.godine.
- Ministarstvo ekonomskog razvoja odgovorno je za monitoring i evaluaciju sprovođenja programa. Predviđena je izrada Izvještaja o realizaciji mjera iz Akcionog plana koji će usvajati Vlada Crne Gore. U sklopu monitoring, neophodni podaci za potrebe monitoring biće prikupljeni od strane svih relevantnih institucija i organa, koji su navedeni u Akcionom planu kao partneri. Ministarstvo ekonomskog razvoja priprema godišnji izvještaj o realizaciji aktivnosti predviđenih Akcionim planom i dostavlja ga na mišljenje Generalnom sekretarijatu Vlade.

Podgorica, 20. septembar 2021. godine

Državna sekretarka
Ivana Đurović

Ivana Đurović